

УКРАЇНА

(19) UA (11) 65004 (13) U
(51) МПК (2011.01)
F04D 19/00
F04D 29/66 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) АДАПТИВНЕ РОБОЧЕ КОЛЕСО ОСЬОВОГО ВЕНТИЛЯТОРА ГТД

1

2

(21) u201104985

(22) 20.04.2011

(24) 25.11.2011

(46) 25.11.2011, Бюл.№ 22, 2011 р.

(72) ДОРОШЕНКО КАТЕРИНА ВІКТОРІВНА,
МАКАРЧУК МАКСИМ ВІТАЛІЙОВИЧ, ТЕРЕЩЕНКО
ЮРІЙ МАТВІЙОВИЧ

(73) НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(57) 1. Адаптивне робоче колесо осьового
вентилятора ГТД з секційним розміщенням
лопаток з постійним кроком між секторами, яке
відрізняється тим, що на крейсерському режимі
польоту літака змінюється крок між лопатками на
однаковий.

2. Адаптивне робоче колесо осьового вентилятора
ГТД за п. 1, яке **відрізняється** тим, що робоче
колесо вентилятора складається з двох частин:
нерухомої відносно привідного вала і рухомої;
конструкція обох частин включає в себе спеціальні
пази для входження в них вузлів кріплення
лопаток іншої частини; змінення кроку лопаток
відбувається за рахунок наявності клиноподібних
пазів у дисках обох частин робочого колеса
вентилятора, в які поступально за допомогою
гідроциліндра рухаються клиновидні зуби коронки,
повертаючи рухому частину вентилятора відносно
нерухомої.

Корисна модель належить до авіаційного
двигунобудування, а саме до способів зменшення
шуму осьового вентилятора.

Відомі способи зменшення шуму осьового
вентилятора, котрі включають в себе спеціальну
профілізацію лопаток робочого колеса, нахил
спрямного апарата, ламінаризація обтікання,
оптимальне співвідношення числа лопаток
робочого колеса і спрямного апарата,
забезпечення рівномірного потоку на вході в
вентилятор, зміщення точки відриву пограничного
шару на профілі лопаток та інші [1, 2].

Відомий також, вибраний як прототип, спосіб
зменшення шуму вентилятора [3], який включає
змінення конструкції робочого колеса (РК)
вентилятора таким чином, що лопатки розміщені
секторами по 2-4 штуки з постійним кроком між
секторами. Крок лопаток в секторі може бути як
однаковий так і різний, але він менше, ніж крок між
секторами, також можливе поєднання секторів з
різною кількістю лопаток, або секторів і окремих
лопаток.

Деякі з наведених методів ефективно
використовуються на сучасних двигунах, але
підвищення вимог для перспективних двигунів
спонукає шукати шляхи покращення акустичної
якості силової установки. Основним недоліком
конструкції РК вентилятора [3] являється
зменшення коефіцієнта корисної дії (ККД) на

крейсерському режимі літака, тому є необхідність
удосконалення конструкції вентилятора [3].

В основу корисної моделі поставлена задача
зменшити шум вентилятора на зльоті і посадці
шляхом впливу на потік за допомогою змінення
конструкції вентилятора, а також забезпечити
високий ККД на крейсерському режимі літака.

Поставлена задача вирішується тим, що
адаптивне РК вентилятора (фіг. 1) має два режими
роботи. На зльоті та посадці літака, коли
вентилятор є одним з домінуючих джерел шуму,
лопатки РК вентилятора розташовані секторами з
постійним кроком між секторами і всередині
сектора, проте крок сектору більше, ніж крок
усередині сектора (фіг. 2). Таке розташування
лопаток забезпечує зниження рівня шуму, проте
на крейсерському режимі у такого вентилятора
знижується ККД, що негативно впливає на роботу
двигуна. Тому в адаптивному РК вентилятора при
крейсерському режимі польоту лопатки РК
розташовані з однаковим кроком (фіг. 3), це
забезпечує високий ККД.

Згідно з корисною моделлю, шум від
вентилятора зменшують за рахунок того, що при
зльоті і посадці лопатки вентилятора розміщують
секторами по 2 штуки з постійним кроком, на
крейсерському режимі розміщення лопаток
змінюють і крок між лопатками стає однаковим,
чим забезпечують високий ККД.

(19) UA (11) 65004 (13) U

Розглянемо більш докладно роботу РК вентилятора (фіг. 4). Він складається з наступних елементів: 1 - кок; 2 - болти кріплення коронки до переднього фланця гідроциліндра; 3 - коронка позиціонування кроку лопаток; 4 - передній фланець гідроциліндра; 5 - гідроциліндр; 6 - болти кріплення заднього фланця до вала і нерухомої частини РК вентилятора (відносно вала); 7 - задній фланець гідроциліндра; 8 - нерухома частина РК вентилятора (відносно вала); 9 - пластинки закриття пазів між лопатками на крейсерському режимі; 10 - пластинки закриття пазів між лопатками на злітно-посадковому режимі; 11 - рухома частина РК вентилятора (відносно вала); 12 - вал вентилятора.

Під час зльоту РК вентилятора знаходиться в положенні "зліт-посадка" (фіг. 2). Для переходу вентилятора в положення "крейсерський режим" (фіг. 3) гідроциліндр 5 витягує коронку 3 з диска РК вентилятора 8, під дією аеродинамічних сил рухома частина РК вентилятора 11 встає в положення однакового кроку лопаток. У той же час для закриття пазів між лопатками крейсерського режиму розкриваються пластинки 9, а пластинки закриття пазів між лопатками злітно-посадочного режиму 10 складаються (фіг. 5).

При переході з крейсерського режиму на злітно-посадковий режим гідроциліндр 5 втягує коронку 3, яка за рахунок клиноподібних зубів, котрі входять у відповідні клиновидні пази в диску рухомої частини РК вентилятора 11, повертає цю частину вентилятора (8) так, що лопатки стають

секторами як зображено на фіг. 2. У той же час для закриття пазів між лопатками крейсерського режиму складаються пластинки 9, а пластинки закриття пазів між лопатками злітно-посадочного режиму 10 розкриваються (фіг. 5).

При зльоті і посадці відбувається зменшення шуму вентилятора за рахунок перерозподілу аеродинамічного навантаження на лопатках, на крейсерському режимі забезпечується високе значення ККД.

За результатами серії чисельних експериментів встановлено, що вентилятор з секторами по дві лопатки на зльоті і посадці літака має рівень шуму на 6 дБ нижче, ніж такий же вентилятор з рівномірним кроком лопаток, а на крейсерському режимі вентилятор з рівномірним кроком лопаток має високе значення ККД 0,94-0,96.

Джерела інформації:

1. Авиационная акустика. Под А.Г. Мунина, В.Е. Квитки. - М.: "Машиностроение", 1973,-448 с.

2. А.Л. Терехов, М.Н. Дробаха / Современные методы снижения шума ГПА - М: Недра, 2008.-368 с.

3. Висновок про видачу деклараційного патенту на корисну модель за результатами формальної експертизи № 10502 МПК F04D 19/00, F04D 29/66. Спосіб зменшення шуму вентилятора / Терещенко Юрій Матвійович, Кінашук Ігор Федорович, Дорошенко Катерина Вікторівна, Марковська Любов Георгіївна (UA). Заявлено 02.06.2010 № u201006818.

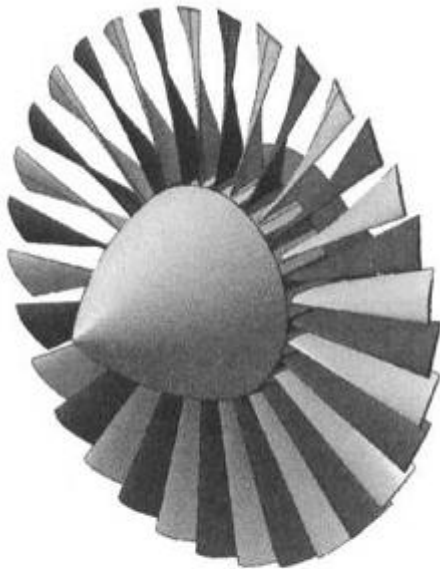

Fig. 1

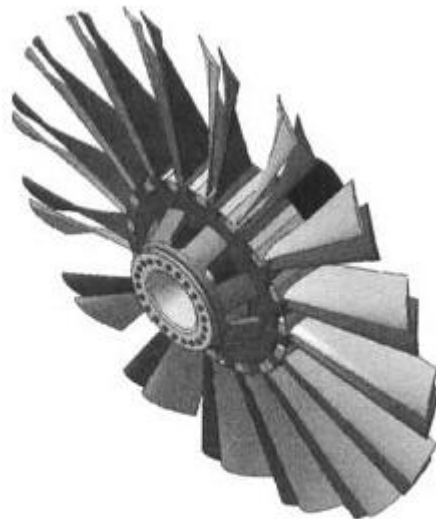
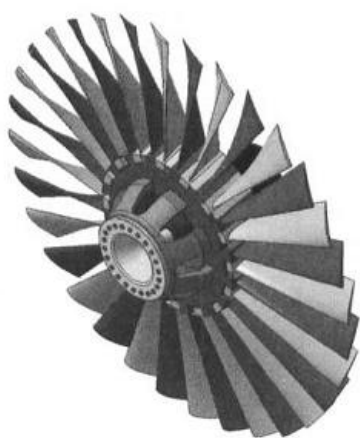
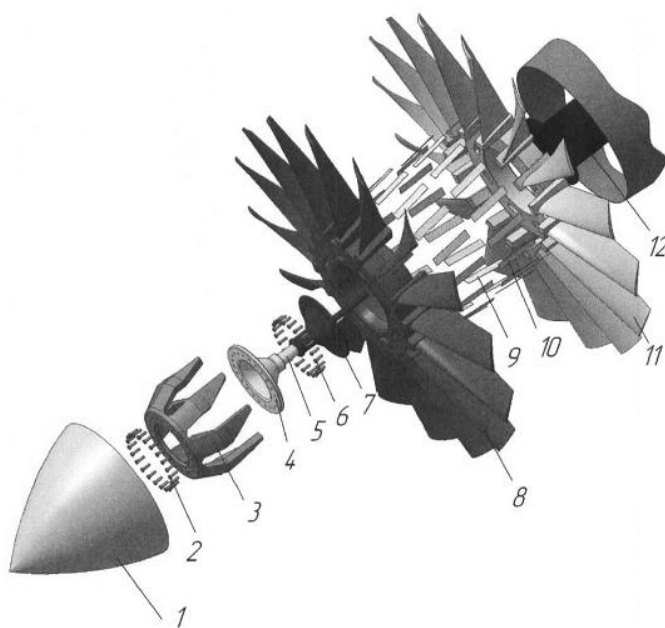

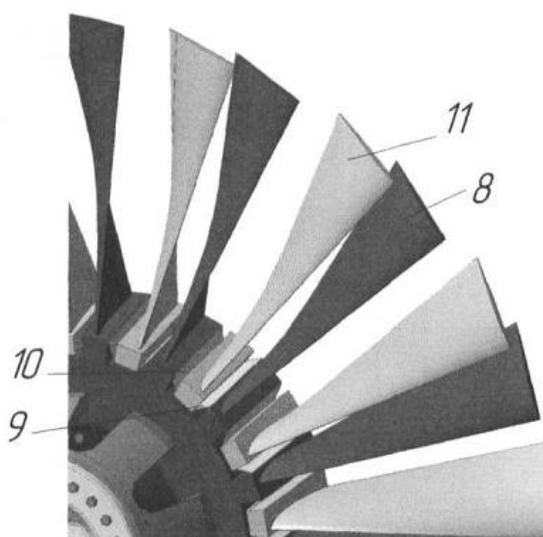
Fig. 2

Фиг. 3

Фиг. 4

Фиг. 5